



نشریه تازه های اطلاع رسانی

و مهارت های اطلاع یابی

شماره ۴۶ - بهار ۱۳۹۶، ISSN: 1684-7989



در این شماره می خوانید:

- 📖 اهمیت منابع چاپی مرجع، دکتر زهره عباسی
- 📖 دانشنامه علوم و فناوری های پلیمری، محبوبه فراشبازی آستانه
- 📖 دانشنامه مواد زیست- پلیمری و پلیمرهای زیست پزشکی، محبوبه فراشبازی آستانه
- 📖 مجموعه پنج جلدی فرهنگ - دانشنامه کارا، محمود صدیقی
- 📖 دانشنامه فناوری و علم اطلاعات، محبوبه فراشبازی آستانه
- 📖 دایره المعارف لاتین ۹ جلدی علوم اجتماعی، محبوبه فراشبازی آستانه

📌 صاحب امتیاز: مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی * سردبیر: دکتر زهره عباسی

سرمقاله

اهمیت منابع چاپی مرجع

اگرچه امروزه استفاده از منابع مرجع چاپی، تنها راه برای پاسخگویی کتابداران به سؤالات مرجع مراجعان نیست و فناوری‌های نوین و در پی آن، انتشار منابع مرجع الکترونیکی، عرصه اطلاع‌یابی را برای کتابداران وسیع‌تر ساخته است.

همزمان، نیازهای اطلاعاتی مراجعان نیز بسیار متنوع شده است. بنابراین، ضروری است که کتابداران با ارتقای سطح دانش خود، منابع مرجع الکترونیکی را نیز بخشی از منابع اطلاعاتی کتابخانه‌ها برای پاسخگویی به پرسش‌ها به شمار آورند. با توجه به این که هر ساله کتابخانه‌ها منابع مرجع چاپی قابل توجهی را تهیه می‌کنند لذا آشنایی با این منابع و توانایی استفاده از آن‌ها از مهارت‌های بسیار مفید است که کتابداران با توجه به تخصص خود آن را به خوبی فرا گرفته‌اند. در این شماره از نشریه به معرفی تعدادی از این منابع ارزشمند که در بخش مرجع مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد نگهداری می‌شود پرداخته شده است.

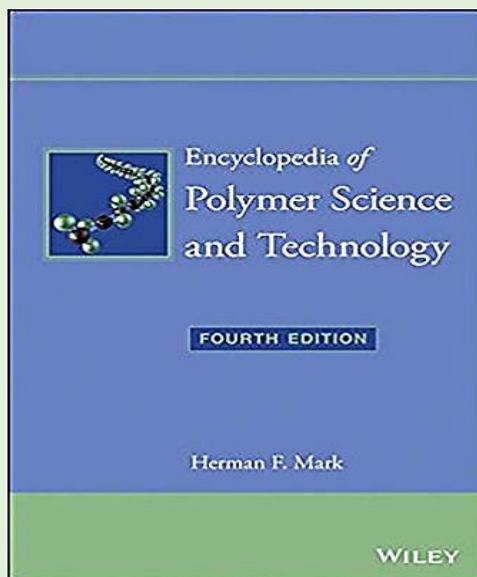
مفهوم خدمات مرجع که گاهی از آن به عنوان «خدمات مرجع و اطلاع‌رسانی» یاد می‌شود، یاری‌رسانی به استفاده‌کننده به منظور دستیابی به اطلاعات است. هسته اصلی فعالیت‌های تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی را فراهم آوردن چنین خدماتی تشکیل می‌دهد.

یکی از بخش‌های مهم کتابخانه‌ها بخش مرجع می‌باشد که کتابداران شاغل در آن علاوه بر پاسخگویی به پرسش‌های ساده و پیچیده مراجعان در شناسایی نیازهای اطلاعاتی مراجعان، پیشنهاد تهیه منابع مرجع و... به آموزش استفاده‌کنندگان نیز می‌پردازند. با ظهور فناوری جدید، ارائه چنین خدماتی در عرصه کتابداری اهمیت بیشتری یافته است.

اگرچه امروزه استفاده از منابع مرجع چاپی، تنها راه برای پاسخگویی کتابداران به سؤالات مرجع مراجعان نیست و فناوری‌های نوین و در پی آن، انتشار منابع مرجع الکترونیکی، عرصه اطلاع‌یابی را برای کتابداران وسیع‌تر ساخته است.

REFERENCES





دانشنامه علوم و فناوری‌های پلیمری (ویرایش چهارم^۱)

**Encyclopedia of polymer science and technology 4th edition / Arza
Seidel, executive Editor/ Hoboken, New Jersey: John Wiley, c2014
(15 vol.) {LC Number: Ref TP 1110. E53 2014}**

مقدمه دانشنامه

دانشنامه علوم و فناوری‌های پلیمری توسط انتشارات جان وایلی و در ۱۵ مجلد در سال ۲۰۱۴م. به ویرایش چهارم رسیده است. ویرایش اول این اثر در سال ۱۹۶۴ منتشر شده و گردآوردگان این اثر مفتخرند که پنجاهمین سالگرد انتشار این اثر را جشن می‌گیرند. هدف از انتشار این دانشنامه از اولین ویرایش تاکنون، ارائه مقالات معتبر نوشته و داوری‌شده توسط متخصصان و دانشمندان حوزه علوم و فناوری‌های شیمیایی از سراسر دنیا بوده است تا به عنوان اثری منحصر به فرد و مرجع موضوعات مربوط به این حوزه‌ها را تحت پوشش قرار دهد. این اثر پوشش جامع و کاملی از جدیدترین و موثق‌ترین اطلاعات و منابع مربوط به این حوزه‌ها را دارا می‌باشد. این ویرایش بر اساس ویرایش‌های قبلی و با اضافات و اصلاحات محتوا می‌باشد و تغییرات و گسترش‌های محتوایی را به خوبی منعکس کرده است.

۱- محبوبه فراشباشی آستانه، کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی و دانشجوی دکتری دانشگاه فردوسی مشهد



از آنجا که این اثر توسط متخصصان حوزه صنعت، دانشگاه و دولت نگاشته شده می‌تواند، موسسه‌های تحقیقاتی بیش از ۳۰ کشور جهان را پشتیبانی کند.

شامل موضوعی دانشنامه - این دانشنامه مشتمل بر مقاله‌هایی در موضوعات مواد پلیمری، خواص پلیمرها، واکنش‌های پلیمریزاسیون و فرایندها و پرداختکاری و روسازی و کاربرد آنها و نیز علوم زیربنایی می‌باشد. در ویرایش چهارم تأکید ویژه بر مواد جدید و پیشرفته پلیمری به منظور کاربردهای مختلف (مانند اندودکاری و روپوش، تصفیه آب، انرژی و کاربردهای زیستی - پزشکی آن)، روش‌های پلیمریزاسیون در راستای شناخت و درک از پژوهش‌های جاری و فهم پدیده‌های مرتبط و نیز فناوری‌های مدرن فرایندها و پردازش را در بر می‌گیرد.

ساختار کلی دانشنامه

پانزده مجلد ویرایش چهارم دانشنامه حاضر مشتمل بر بیش از ۴۰۰ مقاله که به صورت الفبایی تنظیم شده‌اند، می‌باشد. ۲۰ درصد این مقالات جدید و سایر مقالات به‌روز شده‌اند. هر مقاله توسط یک یا چند نویسنده نگاشته شده که اسامی آنها در انتهای مقاله آمده است. اسامی همکاران نویسنده هر جلد در ابتدای هر جلد به صورت الفبایی آمده است. همچنین، در انتهای هر مقاله کتابشناسی همان مدخل در سه ویرایش قبلی به طور مبسوط آمده است؛

(به عنوان نمونه مدخل VISCOELASTICITY؛ که در کتابشناسی انتهای مقاله یادآوری شده که این مدخل در دانشنامه ویرایش اول در جلد ۱۴ صفحات ۶۷۰-۷۱۷ توسط J. D. FERRY از دانشگاه ویسکانسین، در ویرایش دوم اثر در جلد ۱۷ صفحات ۵۸۷-۶۶۵ توسط F. R. SCHWARZL از دانشگاه آلمانی ارلانگن نورنبرگ؛ در ویرایش سوم در جلد ۴ صفحات ۵۳۳-۶۲۸ توسط G. B. MCKENNA از دانشگاه فناوری تگزاس نگاشته شده است).

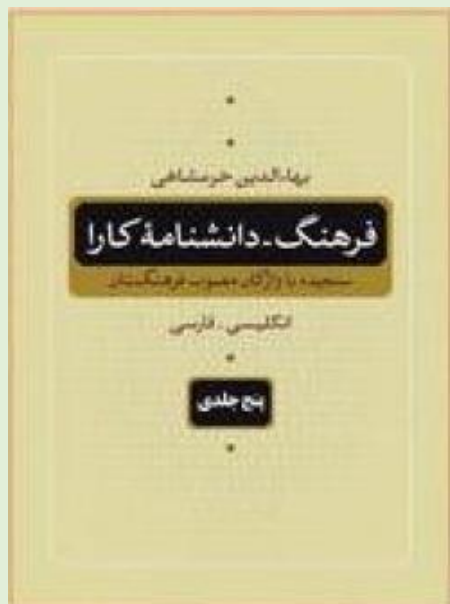
بعد از کتابشناسی نیز فهرست منابع استفاده شده در نگارش مقاله با نام Cited publication آورده شده است. هر چند در برخی مقالات بعد از این بخش، منابعی برای مطالعات بیشتر با عنوان General reading مشاهده می‌گردد.

بدیهی است شروع هر مقاله یا مدخل با مقدمه بوده و سپس به ترتیب با عنوان‌های پررنگ به موضوعات ریزتر پرداخته شده است. در بالای هر صفحه عنوان مدخل اصلی تکرار شده است. همچنین، شماره صفحات دانشنامه در بالای هر صفحه آورده شده است. هر مقاله به طور متوسط مابین ۵ تا ۲۰ شکل، جدول، نمودار دارد.

جلد اول شامل حرف A، جلد دوم B-CH، جلد سوم CH-CO، جلد چهارم CO-EI، جلد پنجم EI-FI، جلد ششم FI-IN، جلد هفتم IN-MC، جلد هشتم MC-NA، جلد نهم NE-PI، جلد دهم PI-PO، جلد یازدهم PO-RC، جلد دوازدهم RH-SO، جلد سیزدهم ST-TH، جلد چهاردهم TH-VI و جلد پانزدهم VI-Z و نیز دارای نمایه درهم‌کرد موضوعی هر پانزده جلد می‌باشد. لازم به یادآوری است، پیش از این نمایه می‌توان فهرست کلیه نویسندگان همکار در این ۱۵ جلد را به ترتیب الفبایی مشاهده نمود. همچنین پیش از ارائه فهرست نویسندگان فهرست کلیه مدخل‌ها به صورت الفبایی و به تفکیک مجلد آمده است. در انتهای این فهرست نیز به شماره صفحات سه مورد یاد شده یعنی فهرست مدخل‌ها یا محتوای مجلدها، نویسندگان همکار و نمایه درهم‌کرد موضوعی آورده شده است.

ساختار نمایه درهم‌کرد موضوعی

فهرست این نمایه به صورت تنظیم الفبایی و طبق روال سایر نمایه‌های موضوعی با ارجاع به شماره مجلد و صفحات آمده است. برخی موضوع‌ها شامل موضوعات فرعی هستند که با فرورفتگی در ذیل مدخل اصلی و ارجاع به شماره جلد و صفحه قابل ملاحظه است. همچنین شماره صفحات ارجاعی روبروی مدخل‌های اصلی به صورت فونت پررنگ می‌باشد.



مجموعه پنج‌جلدی

فرهنگ - دانشنامه کارا^۱

تالیف و تدوین استاد بهاء‌الدین خرمشاهی

مقدمه

مجموعه پنج‌جلدی «فرهنگ - دانشنامه کارا» فرهنگ عمومی انگلیسی - فارسی از نوع فرهنگ‌های «دانشنامه‌گی» به شمار می‌رود که در سال ۱۳۹۴ انتشار یافته است. استاد بهاء‌الدین خرمشاهی تالیف و تدوین این فرهنگ را با همکاری سعید حسامی، عاطفه قنبری و تینا حمیدی و ویراستاری علی مهرامی و مهران بذرایبی و گروهی از پژوهشگران، طی ۱۲ سال تلاش به پایان رسانید. چاپ این فرهنگ به دلیل حجم زیاد آن از سوی سه ناشر معین، نگاه و شباهنگ صورت گرفت و برای نخستین بار در بیست و هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران عرضه شد.

بهاء‌الدین خرمشاهی (متولد ۱۳۲۴ قزوین) در سال ۱۳۴۲ دیپلم طبیعی گرفت و برای ادامه‌ی تحصیل به تهران آمد. ابتدا وارد دانشکده پزشکی شد ولی خیلی زود انصراف داد و رشته ادبیات فارسی را انتخاب نمود و در سال ۱۳۴۷ در مقطع کارشناسی فارغ‌التحصیل گردید. در سال ۱۳۵۲ پس از اخذ مدرک کارشناسی ارشد کتابداری عضو هیات علمی مرکز خدمات

۱. محمود صدیقی، کارشناس ارشد بخش سفارشات مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی



کتابداری گردید ولی بعد از ده سال کار به انجمن فلسفه رفت. وی در حال حاضر یکی از ویراستاران ارشد دایره‌المعارف تشیع می‌باشد. خرمشاهی در سال ۱۳۶۹ عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی شد. او همچنین به عنوان یکی از چهره‌های ماندگار ایران انتخاب گردیده است.

استاد خرمشاهی بیش از ۵۰ کتاب تالیف و ترجمه و نزدیک به ۱۰۰۰ مقاله چاپ و منشر نموده است بیشتر شهرت ایشان در پژوهش‌های قرآنی، ترجمه‌ی قرآن و حافظ شناسی است. ایشان بیش از ۱۵ جایزه‌ی علمی دریافت نموده است که چهار مورد آن به خاطر آثاری می‌باشد که به عنوان «کتاب سال» برگزیده شده اند. از آثار تالیفی خرمشاهی می‌توان به «فرهنگ موضوعی قرآن مجید»، «ذهن و زبان حافظ»، «حافظ‌نامه»، «سیر بی‌سلوک»، «چهارده روایت»، «قرآن پژوهی»، «کتیبه‌ای بر باد» و «پوزیتیویسم منطقی» اشاره کرد.

در زمینه‌ی ترجمه هم باید از «عرفان و فلسفه» اثر «استیس»، «درد جاودانگی» اثر «میگل داونامونو»، «علم و دین» اثر «ایان باربور»، «اندیشه سیاسی در اسلام معاصر» اثر «حمید عنایت»، «دین‌پژوهی» اثر «میرچا الیاده» و «درآمدی بر تاریخ قرآن» اثر «ریچارد بل» یاد کرد.

✿ فرهنگ - دانشنامه کارا

فرهنگ دانشنامه‌ی کارا سه ویژگی منحصر به فرد دارد که آن را از دیگر فرهنگ‌های عمومی متمایز می‌سازد. واژه‌های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی با مدخل‌های این کتاب تطبیق داده شده است و با وجودی که این منبع یک فرهنگ عمومی به شمار می‌آید، جلد آخر آن شامل لغات تخصصی است.

✿ واژه‌های مصوب فرهنگستان در فرهنگ کارا

برای نخستین بار کل این فرهنگ با ۱۰ دفتر از واژه‌های مصوب فرهنگستان (۴۵۰۰۰ مدخل) زبان و ادب فارسی، سنجیده شده است و در نهایت، دانشنامه در حدود ۱۰ هزار واژه مصوب فرهنگستان را انتخاب، که با حرف «ف»، جلوی این واژه‌ها در متن دانشنامه و محل الفبایی خود قابل مشاهده است. دلیل این گزینش آن است که اغلب واژه‌های مصوب فرهنگستان فنی و علمی محض تشخیص داده شده است

✿ جلد «تکمله» یا «فرهنگ تخصصی» کارا

جلد پنجم این کتاب، با عنوان «تکمله» یک فرهنگ تخصصی به حساب می‌آید که به طور مستقل می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و در عین حال به نوعی متصل به فرهنگ اصلی است. این مجلد شامل ۲۶۴۰۰ اصطلاح از واژگان ۶۰ رشته علمی، فنی، فلسفی، دینی، هنری و غیره می‌باشد که واژه‌های هر رشته را صاحب نظر همان رشته انتخاب نموده است.

تکمله فرهنگ شامل پیشگفتار مستقل و «فرهنگواره زندگینامه‌های واژه‌نگاران» در رشته‌های تخصصی و نیز «فهرست الفبایی» این رشته‌ها می‌باشد و علت تدوین آن جبران کمبود واژگان تخصصی متن اصلی عنوان شده است. در مقدمه می‌آورد که این فرهنگ یک نام عمومی دارد و یک نام خاص (تکمله واژگان تخصصی) و از نظر شکل می‌توان آن را lexicon یا فرهنگ موضوعی subject dictionary نامید.

✿ زندگینامه واژه‌نگاران فرهنگ تخصصی (تکمله) کارا



زندگی‌نامه ۶۰ واژه نگار فرهنگ تخصصی یا تکمله در ابتدای این مجلد به صورت الفبایی تدوین شده است که از آن میان می‌توان به ترتیب از نصرالله پور جوادی (واژه نگار عرفان)، شادروان عباس حری (واژه نگار کتابداری و اطلاع‌رسانی)، بهاء‌الدین خرمشاهی (واژه نگار فرهنگ و معارف اسلامی)، جمشید درویش (واژه نگار جانور شناسی)، علی رامین (واژه نگار هنر و زیبایی شناسی)، کوروش صفوی (واژه نگار زبان شناسی) نام برد.

سایر ویژگی‌های فرهنگ کارا

۱. آوانگاشت انگلیسی بریتانیایی و آمریکایی داراست و نیز تفاوت واژگان این دو گونه از زبان انگلیسی را بیان می‌کند مترادف‌ها و گاه متضادها را هم آورده است.
۳. تا حد امکان در برابر اصطلاحات انگلیسی، اصطلاحات یا تعبیرات فارسی آورده شده و در برابر هر ضرب المثل هم یک ضرب المثل معادل فارسی آمده است.
۳. شامل بیش از ۱۵۰۰۰۰ هزار مدخل اصلی و فرعی و بیش از ۲۶۰۰۰ مدخل تخصصی- فنی می‌باشد.
۴. اولین فرهنگ انگلیسی- فارسی از نظر حجم حروف نگاری و نه صرفاً تعداد جلد‌هاست.
۵. دارای پیوست‌های مفید از جمله فرهنگواره معرفی بیش از ششصد نفر از اسلام‌شناسان و ایران‌شناسان

منابع و مآخذ مورد استفاده در تدوین فرهنگ کارا

استاد خرمشاهی در مقدمه جلد اول سابقه‌ای از فرهنگ‌نویسی در ایران و جهان به دست می‌دهد و به دلیل عشق و علاقه به حافظ آن را با اشعار حافظ می‌آراید و منابع مورد استفاده داخلی و خارجی در تدوین فرهنگ ذکر می‌کند. از منابع خارجی تنها به منابع ذیل اشاره شده است:

Oxford Advanced Learner's Encyclopedic Dictionary

ویرایش ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۵

Oxford Advanced Learner's Dictionary

ویرایش ۲۰۱۰ م

Longman Dictionary of Contemporary English

چاپ چهارم از ویراست پنجم، ۲۰۱۱ م

منبع چهارم ویراست کوتاه شده دوجلدی (OED) ویرایش ۲۰۰۷

Shorter Oxford English Dictionary (OUP, 2007)

دوره ۲۰ جلدی آکسفورد (OED) و ویرایش سوم فرهنگ و بستر سال ۱۹۹۳ و همچنین از منابع دانشنامه‌ای، خلاصه

دایره المعارف بریتانیکا ویرایش ۲۰۰۶ و دانشنامه دانش گستر و دایره المعارف فارسی مصاحب نیز دیگر منابع این فرهنگ را تشکیل می‌دهند.

پیوست‌های فرهنگ کارا

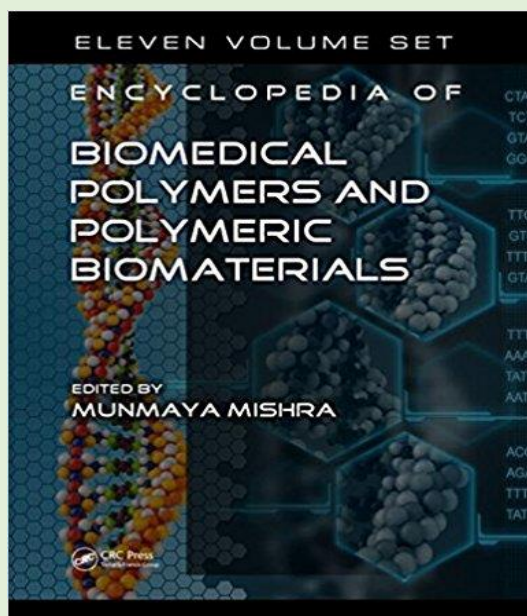
۱. جلد چهارم فرهنگ دانشنامه‌گی کارا شامل شش پیوست می‌باشد که می‌تواند مورد استفاده خوانندگان قرار گیرد:
۱. فرهنگواره اسلام‌شناسان و ایران‌شناس جهان؛
۲. فرهنگواره برندگان جایزه نوبل از آغاز تا امروز (۱۹۰۱-۲۰۱۴م)؛

۳. فرهنگواره کل کشورهای جهان؛

۴. افعال بی‌قاعده و صورت‌های گوناگون have, be, do ؛

۵. اعداد و خواندن و نوشتن آنها و اوزان و مقادیر؛

۶. کلمات و تعبیرات خارجی رایج در زبان انگلیسی.



دانشنامه مواد زیست- پلیمری

و پلیمرهای زیست‌پزشکی (ویرایش اول)^۱

Encyclopedia of biomedical polymers and polymeric biomaterials/ edited by Munmaya Mishra/ Boca Raton; London: CRC Press, c2015 (11 vol.) {LC Number: RefR 857. P6 E539 2015}

مقدمه دانشنامه

دانشنامه مواد زیست- پلیمری و پلیمرهای زیست‌پزشکی توسط موسسه تیلور و فرانسیس (انتشارات سی آر سی) و در ۱۱ مجلد در سال ۲۰۱۵ م. برای اولین بار به چاپ رسیده است. سروراستار این اثر آقای دکتر مانمایا میشرنا دانشمند علوم پلیمر که بیش از ۲۵ سال در این صنعت مشغول به کار و فعالیت علمی بوده است. او مخترعی با در حدود ۱۵۰ امتیاز ثبت اختراع کاربردی در سراسر دنیا است. بدون شک کاربرد پلیمرها در علم پزشکی رو به افزایش است و پلیمرها بسیاری از

۱- محبوبه فراشباشی آستانه، کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی و دانشجوی دکتری

مشکلات حوزه پزشکی را حل می‌کنند و منجر به بهبود زندگی می‌شوند. در این راستا هدف از نگارش این دانشنامه نیز همین بوده که به حل معضلات حوزه پزشکی به واسطه شیمی یاری رساند. به همین منظور، علاوه بر نسخه چاپی می‌توان از نسخه آنلاین و الکترونیکی آن نیز استفاده کرد. در واقع، این دانشنامه (EBPP) مرجع معتبر، جامع و پویایی است که کاربردهای پلیمر را در حوزه پزشکی به نمایش می‌گذارد.

شمول موضوعی دانشنامه

این دانشنامه مشتمل بر مقاله‌هایی در موضوعات مختلف ذیل آمده است:

- Adhesives and cements
- Bioactive Systems
- Biocompatibility
- Biodegradable Systems
- Biomimetic Materials
- Bio rubber and Elastomers
- Body Systems
- Chemistry-Properties-Polymer-Architectures
- Devices-Implants-Processing
- Drug Delivery Systems
- Electro active-Ionic Materials
- Fabrication Techniques and Processing
- Gels and Hydrogels
- Gene Delivery and Gene Therapy
- Sensors and Diagnostics
- Micro-and-Nanotechnology
- Biopolymers
- Smart Systems
- Synthetic and Custom-Designed Materials
- Tissue Engineering

ساختار کلی دانشنامه

این دانشنامه یازده جلدی به صورت الفبایی مرتب شده است. ابتدا در صفحات اول آن موضوعات اصلی هر جلد به صورت الفبایی همراه با شماره صفحه آن آمده است. در کل تعداد صفحات یازده مجلد مشتمل بر ۸۳۰۰ صفحه می‌باشد. بعد از آن بورد تخصصی ویراستاران اصلی اثر به صورت الفبایی در دو صفحه همراه با سمت، دانشگاه و گروه آموزشی و کشور و شهر آورده شده است. سپس فهرست الفبایی کلیه نویسندگان که با این اثر همکاری داشته‌اند، همراه با نام گروه آموزشی و دانشگاه و کشور و شهر نوشته شده است. بیش از ۵۰ صفحه از اثر به این بخش اختصاص داده شده است. سپس



فهرست مندرجات اثر به صورت مفصل‌تر و به ترتیب مجلد به شیوه الفبایی همراه با نام مدخل و نویسنده روبروی آن و صفحه مورد نظر آورده شده است.

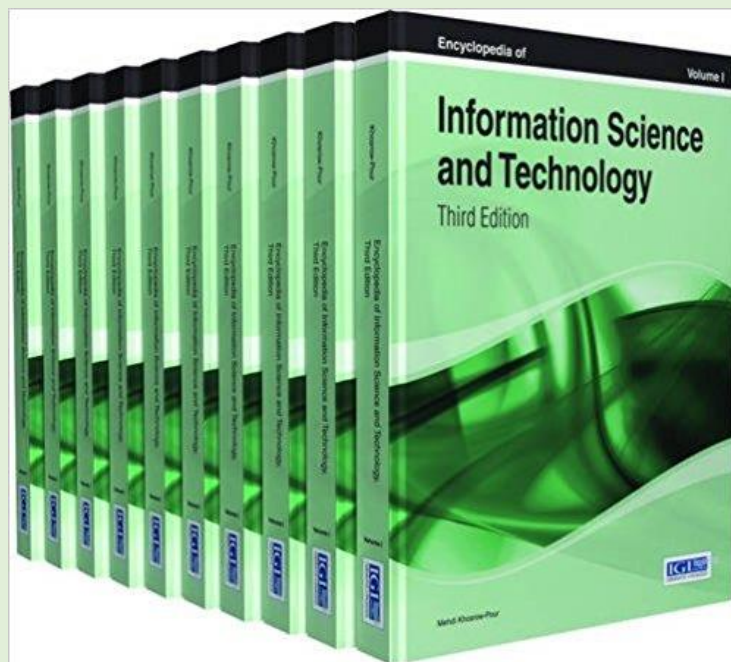
بخش بعدی مجدداً به فهرست مندرجات اختصاص دارد. با این تفاوت که این بار تنها به صورت الفبایی موضوعات اصلی و زیر آن ریزموضوعات را با ارجاع به شماره اثر و نه جلد آورده است که این خود نقص اثر محسوب می‌شود. سپس بخش پیشگفتار در دو صفحه و بعد از آن یک صفحه به سرویراستار اثر اختصاص داده شده است. لازم به ذکر است، کلیه این صفحات با حروف یونانی آورده شده است. در بخش بعدی وارد محتوای اصلی اثر شده است. به منظور بازیابی دقیق موضوعی، در صفحه اول این بخش با فونت مشکی پررنگ مستطیل‌هایی طراحی شده که در داخل آن نام مدخل و موضوع اصلی نوشته شده و بازیابی را راحت می‌کند. به عنوان مثال در مجلد اول هشت مستطیل سیاه وجود دارد که سه مستطیل به حرف A و مستطیل چهارم تا هشتم به حرف B اختصاص داده شده است.

ساختار هر مدخل و مقاله

هر مدخل با عنوان یک مقاله آغاز می‌شود که ذیل آن نام نویسنده مدخل به همراه موسسه یا دانشگاه محل کار و نیز کشور و شهر آمده است. سپس در یک بند، چکیده مقاله به صورت مختصر آورده شده است. مقاله با مقدمه شروع شده سپس با سرموضوع‌های اصلی وارد متن اصلی می‌شود. در انتها نیز نتیجه‌گیری دارد. لازم به یادآوری است، هر مقاله به طور متوسط بین ۵ تا ۱۰ شکل، تصویر، جدول و نمودار است. در انتهای مقاله نیز فهرست مراجع استفاده شده به صورت ترتیب استفاده در اصل مقاله آورده شده است.

ساختار نمایه هر مجلد

در انتهای هر جلد اثر، یک نمایه موضوعی به صورت الفبایی آورده شده است که بازیابی مدخل‌ها و موضوعات را برای خواننده اثر آسان ساخته و در زودیابی مطالب و موضوعات موثر می‌باشد. موضوعات اصلی بدون تورفتگی و ریزموضوعات با فرورفتگی آمده‌اند. در نمایه نیز تنها به شماره صفحات ارجاع شده و ارجاع به شماره جلد ندارد که نقص اثر محسوب می‌گردد. برای رفع این نقیصه، در ذیل تمامی صفحات نمایه شماره مجلدها و شماره صفحات آورده شده است.



دانشنامه فناوری و علم اطلاعات (ویرایش سوم)

**Encyclopedia of information science and technology/
edited by Mehdi Khosrow-Pour; Hershey, PA.:
Information Science Reference, c2015 (10 vol.) {LC
Number: Ref Z 1006. E566 2015}**

مقدمه دانشنامه

دانشنامه فناوری و علم اطلاعات، اثر ۱۰ جلدی است که در سال ۲۰۱۵ توسط انتشارات Information Science Reference یا IGI Global به ویرایش سوم رسیده است. سر ویراستار این اثر دکتر مهدی خسروپور (دکتری مدیریت بازرگانی از دانشگاه نووا فلوریدا) می‌باشد. دکتر خسروپور پیشگفتار این اثر را با شرح جامعی از تحولات فناوری و تاثیر آن بر زندگی امروز آغاز کرده است. سپس ادعا می‌کند که ویرایش سوم این دانشنامه تمامی موضوعات جدید مرتبط با فناوری و پژوهش‌های جاری مرتبط با مباحث فناورانه، سازمانی و مدیریتی و نیز چالش‌ها، گرایش‌ها و کاربردهای فناوری‌های اطلاعاتی را در سازمان‌های مدرن آورده است.

شمول موضوعی دانشنامه

این دانشنامه مشتمل بر مقاله‌هایی در موضوعات مختلف ذیل آمده است:

- Artificial intelligence
- Business information systems



- Cognitive informatics
- Data mining and databases
- Digital communications and linguistics
- Electronic business
- Electronic commerce
- Educational technologies
- Electronic government
- Environmental science and agriculture
- Global information technology
- Health information systems
- High-performance computing
- Human-computer interaction
- Industrial informatics
- IT- security and ethics
- Knowledge management
- Library science and administration
- Medical technologies
- Mobile and wireless computing
- Multimedia technology
- Social networking and computing
- Systems and software engineering
- Web technologies

ساختار کلی دانشنامه

در صفحات اول این دانشنامه، اسامی هیات مشاور تحریریه و نیز هیات نظارت بر سرمقاله‌ها به صورت الفبایی آورده شده است. سپس، فهرست مندرجات به تفکیک هر جلد و رده‌های آن‌ها معرفی شده است. بعد آن، فهرست مندرجات به ترتیب الفبایی ارائه شده است. نکته مثبت در این بخش آن است که ذیل سرعنوان فهرست مندرجات به ترتیب الفبایی، هر جلد به همراه شماره صفحات آن اشاره شده است. در ادامه، پیشگفتار جامع اثر توسط سرویراستار معرفی شده است.

راهنمای ساختاری و سازماندهی این دانشنامه در هر جلد و در هر مدخل و مقاله که شامل چه مواردی میشود نیز، بخش بعدی است. طبق گفته دکتر خسرویپور، این دانشنامه تقریباً ۷۶۰ مقاله دارد. تمامی مقالات آن به رده‌هایی تقسیم شده‌اند که مرتبط با پوشش موضوعی آنها می‌باشد. تمامی بخش‌های رده‌ها به صورت الفبایی میان ۱۰ جلد مرتب شده است که با رده A آغاز و با رده W خاتمه می‌یابد. درون هر بخش رده نیز، مقاله‌ها به صورت الفبایی مرتب شده‌اند. حروف هر رده بر روی عطف هر جلد به صورت مشخص چاپ شده است. به عنوان مثال، روی جلد اول رده A-BU آمده است. هر چند در جلد اول کلیه این رده‌ها به همراه شماره صفحه آورده است. این مورد در نمایه انتهای جلد اول نیز مشاهده می‌گردد.

ساختار هر جلد دانشنامه



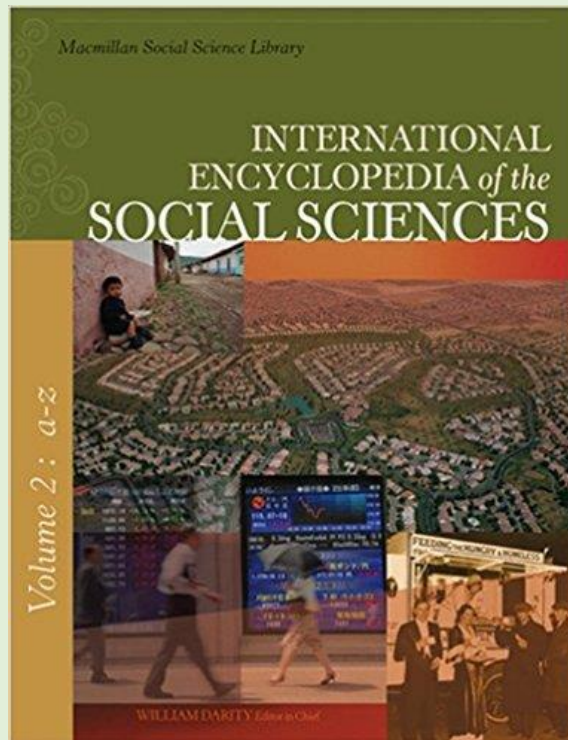
هر جلد این اثر شامل یک پیشگفتار و راهنمای کاربر، همچنین بیوگرافی سرویراستار و بخش قدردانی می‌باشد. همچنین، دو فهرست مندرجات در ابتدای هر جلد آمده که یکی به ترتیب جلد و دیگری به ترتیب الفبایی است. سپس هزاران مدخل و مقاله معتبر و پژوهش-محور از محققان و متخصصان سراسر جهان آورده شده است. بخش آخر نیز نمایه جامعی است که از نظام وسیعی از ارجاعات متقابل پشتیبانی می‌کند.

ساختار هر مدخل و مقاله

ابتدا عنوان مقاله، ذیل آن نام نویسنده و گروه آموزشی به همراه نام دانشگاه و کشور دانشگاه مورد نظر آمده است. مقدمه کوتاهی از موضوع مورد نظر که به توصیف چشم‌اندازی کلی و عینی از مقاله می‌پردازد. همچنین پیشینه‌ای از موضوع پیش‌رو قرار می‌دهد که تعاریف و مباحث مختلف مرتبط با موضوع و دیدگاه‌های مختلف را آورده است. مباحث اصلی مقاله در ادامه آمده است. سپس بحث و نتیجه‌گیری آورده شده است. **مآخذ و منابع** استفاده شده در مقاله به ترتیب الفبایی آمده است. برای مطالعه بیشتر، نیز منابعی معرفی شده است. در انتها نیز **اصطلاحات کلیدی** استفاده شده در مقاله به همراه تعریف کوتاهی از آنها آمده است.

ساختار نمایه هر مجلد

نمایه این دانشنامه به صورت الفبایی است و مدخل‌هایی که به آنها ارجاع داده شده، به معنای آن است که آن واژه، اصطلاح و یا عبارت در صفحه ارجاع داده شده به کار رفته نه اینکه به آن صورت مدخل موضوعی اصلی ارجاع داده شده باشد. از حروف بولد شده استفاده نشده و کلیه نمایه با فونت و حروف هم‌رنگ هم چاپ شده است. در ذیل کلیه صفحات نمایه، کلیه جلدها به همراه شماره صفحات آنها آورده شده است. دلیل این امر آن بوده که در نمایه تنها به شماره صفحه و نه جلد آن اشاره شده است.



دایره‌المعارف لاتین ۹ جلدی علوم اجتماعی^۱ ویرایش دوم، سال ۲۰۰۸^۲

International Encyclopedia of the Social Sciences (IESS)

ساختار کلی

این دایره‌المعارف در ۹ جلد و به زبان انگلیسی و توسط انتشارات Macmillan Reference USA به طبع رسیده است. ساختار و شیوه تنظیم محتوای آن **الفبایی** می‌باشد. **گستره موضوعی** اثر، شامل کلیه موضوعات علوم اجتماعی مانند انسان‌شناسی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، باستان‌شناسی، هنر، فرهنگ، رسانه، جمعیت‌شناسی، تاریخ، اقتصاد، جغرافیا، فلسفه علم، علوم سیاسی، حقوق و روابط بین‌الملل و نیز روش‌شناسی^۳ است. **راه‌های دستیابی به محتوای اثر شامل فهرست مندرجات کلی** در صفحه چهار (IV) و صفحه پنج (V)، **نظم الفبایی منطقی**، فهرست مقالات ارائه شده در جلد اول از صفحه هفده (XVII) تا صفحه چهل و سه (XLIII) و نیز **رئوس موضوعی** آورده شده در این مجلد از صفحه یکصد و بیست و سه

۱- محبوبه فراشبانی آستانه، کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی و دانشجوی دکتری دانشگاه فردوسی مشهد

2. International Encyclopedia of the Social Sciences (IESS)

3. Methodology

(CXXIII) تا صفحه یکصد و پنجاه و هفت (CLVII) که دسترسی به موضوعات مرتبط را نیز آسان می‌کند و در نهایت از طریق **نمایه ارجاعی** جلد نهم در این دایره‌المعارف می‌توان به محتوای اثر دست یافت.

در این نمایه شماره صفحات بولد شده به مدخل اصلی موضوعی، شماره صفحاتی که مایل نوشته شده به تصاویر و شکل‌ها و نیز شماره صفحاتی که با حرف t دنبال می‌شوند به جدول در آن صفحه ارجاع شده، اشاره دارد. همچنین برای **دستیابی به کلیه منابع** بهره‌گرفته شده از آنها در این دایره‌المعارف می‌توان از کتابشناسی مبسوطی که در مجلد نهم از صفحه ۱۸۵ تا صفحه ۲۰۶ ارائه شده، استفاده نمود. این کتابشناسی کلیه منابع منتشره شده در حوزه علوم اجتماعی از دهه ۱۹۶۰ به بعد را شامل می‌شود.

برای **دستیابی به نویسندگان مقالات** و همکاری که در نگارش مقاله‌های موجود در آن نقش داشته‌اند، در مجلد اول همراه با اطلاعات کامل آنها شامل **درجه دانشگاهی، گروه آموزشی، دانشگاه و عنوان مدخل تدوین شده** توسط آن نویسنده از صفحه چهل و پنج (XLV) تا صفحه یکصد و بیست و دو (CXXII) قابل دستیابی است.

ساختار تفصیلی

مجلد اول این اثر با صفحه عنوان آغاز می‌شود. در صفحه پنج (V) هیات تحریریه آمده است. سردبیر اثر دکتر دریتی^۱ استاد، محقق و اقتصاددان دانشگاه دوک است. وی استاد علوم و هنرهای مطالعات سیاسی ملی و نیز محقق مطالعات اقتصادی و قومی و نژادی است. به طور کلی اعضای هیات تحریریه که در صفحه هفت (VII) این جلد به آنها اشاره شده شامل دو نفر سروراستار، ده نفر هیات تحریریه اصلی، هفت نفر هیات تحریریه دستیار، سه نفر پشتیبان فنی تحریریه، هجده نفر ویراستار نسخه‌های خطی، چهار نفر بازخوان قبل از ارسال به چاپ، شرکت جان و رویترز به عنوان نمایه‌ساز اثر و سایر افراد همکار آورده شده است.

در صفحه هفت (VII) فهرست سایر اعضای همکار در تولید اثر آمده است. در صفحه نه (IX) نیز **فهرست مندرجات** اثر در نه جلد دایره‌المعارف قابل مشاهده است. در اینجا به مقدمه، فهرست مقالات، فهرست همکاران، رؤس مطالب موضوعی^۲، و حرف A-C (از سقط جنین تا ناهنجاری‌های شناختی) آمده است. **مجلد دوم** از حرف CO-ET را دربرگرفته است. در **مجلد سوم** حرف ET-IN را شامل می‌شود و در **مجلد چهارم** حروف IN-MA را پوشش می‌دهد. مجلد پنجم نیز مقالاتی که با حروف MA-NY آغاز می‌شوند را آورده است. در **مجلد ششم** حروف O-Q را مشاهده می‌کنیم. محتویات **مجلد هفتم** در صفحه بعد یعنی صفحه ده (X) ارائه شده است. این جلد شامل حروف R-SO می‌گردد. در **مجلد هشتم** نیز مقالاتی که با حروف SO-V شروع می‌شوند، آمده است و در نهایت **مجلد نهم** شامل حروف W-Z می‌گردد که در مقابل آن شماره صفحه یک دیده می‌شود و تا صفحه ۱۸۵ این جلد ادامه می‌یابد. در همین جلد نهم، **کتابشناسی مبسوطی**^۳ از صفحه ۱۸۵ به بعد آورده شده است و در نهایت نمایه اثر از صفحه ۲۰۷ جلد نهم آغاز می‌شود.

1. William A. Darity, Jr.
2. Thematic Outline
3. Annotated Bibliography



مقدمه اثر از صفحه یازده (XI) شروع شده و تا صفحه شانزده (XVI) ادامه یافته است. در این مقدمه، به طور مبسوط و مشروح به شیوه خلق اثر از زمان اولین ویرایش آن در سال ۱۹۶۸ پرداخته شده است. در صفحه دوازده (XII) به آنچه در ویرایش جدید آمده و تازه و نو محسوب می‌شود، پرداخته است. در صفحه سیزده (XIII) به بخشی از مقدمه ویرایش ۱۹۶۸ اثر که سروراستار آن دیوید سیلز بوده اشاره شده است. همچنین در این صفحه به اینکه مدخل‌های ویرایش دوم IESS نسخه نهایی مقالات هستند و هر کدام توسط نویسنده یا نویسندگان آن امضا شده‌اند، پرداخته شده است. در انتها دکتر دریتی از کلیه کسانی که در تالیف اثر به نوعی نقش داشته‌اند و نیز از همسر و پسرانش که در فرایند طولانی اثر صبر و شکیبایی نشان داده‌اند قدردانی کرده است. این مقدمه در پنجم سپتامبر ۲۰۰۷ نگاشته شده است.

فهرست

فهرست کلیه مداخل از حرف A-Z نیز از صفحه هفده (XVII) تا صفحه چهل و سه (XLIII) آورده شده است. همچنین از صفحه چهل و پنج (XLV) تا صفحه یکصد و بیست و دو (CXXII) به کلیه همکاران اثر و دانشگاه محل خدمت و رشته تحصیلی و شهر اشاره شده است.

رئوس موضوعی

رئوس موضوعی از صفحه یکصد و بیست و سه (CXXIII) آغاز می‌شود و تا صفحه یونانی یکصد و پنجاه و هفت (CLVII) ادامه می‌یابد.

حرف A از صفحه ۱ شروع شده و تا صفحه ۲۳۴ ادامه دارد. حرف B از صفحه ۲۳۵ تا ۴۱۴ ادامه می‌یابد. حرف C نیز از صفحه ۴۱۵ تا انتهای جلد اول یعنی صفحه ۶۰۱ مقاله دارد. این خلاصه‌ای از ساختار جلد اول این دایره‌المعارف بود. لازم به ذکر است کتابشناسی هر مقاله و موضوعات مربوط به آن و نیز نام نویسنده یا نویسندگان در انتهای هر مدخل آورده شده است. همان طور که گفته شد، مجلد دوم تا نهم حروف C-Z را دربردارد. لازم به ذکر است در انتهای جلد نهم کتابشناسی از صفحه ۱۸۵-۲۰۶ موجود است و **نمایه ارجاعی اثر به ترتیب الفبایی و همراه با شماره جلد و صفحه** از صفحه ۲۰۷ تا ۵۳۱ آمده است. در این نمایه به شماره جلد و شماره صفحه ارجاع داده شده است. مثلاً AA 1:22, (Alcoholics anonymous) به جلد اول صفحه ۲۲ ارجاع داده است.